

Полуянов В.П.
*доктор економічних наук, професор,
 завідувач кафедри економіки та фінансів
 Автомобільно-дорожнього інституту
 ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»*

Чернова А.А.
*магістрант
 Автомобільно-дорожнього інституту
 ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
 м. Горлівка, Донецька область, Україна*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Ефективність функціонування економіки країни в значній мірі залежить від стану та динаміки ефективності використання основних фондів підприємств. Стан основних фондів в масштабах всієї економіки та ефективність їх використання погіршується, що вимагає постійного моніторингу з метою виявлення сформованих тенденцій і тих факторів, які цьому сприяли. У зв'язку з цим були і продовжують залишатися актуальними дослідження, спрямовані на виявлення динаміки ефективності використання основних фондів в економіці України.

Цілий ряд робіт з даної тематики мають вузьку галузеву спрямованість. Так, публікація Т.Г. Маренич, О.А. Луценко [3] орієнтована на сільськогосподарське виробництво, І.В. Артюховой, Е.В. Еременко [1] – на специфіку оцінки ефективності використання основних засобів на залізниці, В.І. Тітяєва, О.М. Таряник, Г.В. Біляєвої [4] – підприємства ЖКГ.

Метою роботи є виявлення на підставі загальнодоступних статистичних даних основної тенденції динаміки ефективності використання основних фондів в економіці України та факторів, які цьому сприяли.

Обсяг реалізованої продукції в Україні за певними видами діяльності в динаміці наведено в табл. 1.

Дані, наведені в табл. 1, показують, що за період з 2007 по 2010 рік включно в цілому по економіці України вартість реалізованої продукції за всіма видами діяльності збільшилася в 1,4 рази.

Таблиця 1

**Обсяг реалізованої продукції в Україні за певними видами діяльності,
 млн. грн. (наводиться по [2, с. 32-33, 188])**

	2007	2008	2009	2010
Всього	2571498,1	3223998,3	2941754,3	3596646,4
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	50812,4	69634,5	87446,8	102290,7
Промисловість	786882,9	1007573,8	889003,0	1173840,6
добувна	66490,8	106851,4	87480,3	134548,8
переробна	575485,8	716745,1	601895,3	793386,9
виробництво і розподіл електроенергії, газу, води	133411,8	165562,0	183401,5	231456,6

Будівництво	118437,7	132703,3	87395,8	92080,8
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1210468,6	1482066,8	1320559,0	1557862,7
Діяльність готелів та ресторанів	9855,7	13223,7	13278,6	16579,0
Діяльність транспорту та зв'язку	137323,8	176980,9	184557,2	203214,4
Фінансова діяльність	122295,7	124942,0	112388,4	164597,2
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	113381,5	188163,7	218736,1	254304,3
Освіта	1356,6	1703,3	1760,6	1882,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4124,1	5827,8	6457,4	7690,4
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	16036,5	20464,9	19384,7	21661,5

При цьому по сільському господарству вона збільшилася більш ніж в 2 рази, а по промисловості – в 1,49 рази. Зростання вартості реалізованої продукції за досліджуваний період спостерігається по всіх видах діяльності, крім будівництва (у 2010 році 0,78% до рівня 2007 року), хоча справедливості заради варто відзначити, що падіння обсягу реалізованої продукції в будівництві спостерігалось тільки в 2009 році, а всі інші періоди характеризуються безперервним зростанням. Однак падіння було настільки великим, що до теперішнього часу підприємства цього виду діяльності не досягли наявного раніше щорічного обсягу реалізації своєї продукції.

У табл. 2 наведено зведені показники фондовіддачі за окремими видами діяльності в динаміці за 2007-2010 рр.

Таблиця 2

**Показники фондовіддачі в економіці України
за видами економічної діяльності**

	2007	2008	2009	2010
Всього	1,26	1,02	0,75	0,54
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	0,64	0,73	0,85	0,90
Промисловість	1,19	1,33	0,92	1,07
добувна	0,70	0,97	0,68	0,95
переробна	1,57	1,63	0,98	1,12
виробництво і розподіл електроенергії, газу, води	0,67	0,78	0,80	0,91
Будівництво	2,96	2,55	1,31	1,46
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	16,16	16,70	13,34	14,66
Діяльність готелів та ресторанів	0,50	0,56	0,47	0,53

Діяльність транспорту та зв'язку	0,30	0,15	0,14	0,05
Фінансова діяльність	3,51	2,57	2,18	3,01
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	0,24	0,31	0,29	0,32
Освіта	0,02	0,03	0,03	0,03
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,09	0,09	0,09	0,12
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	0,56	0,59	0,09	0,08

Дані, наведені в табл. 2 вказують на стійку тенденцію падіння фондovіддачі в цілому по економіці України. Так, якщо в 2007 році показник фондovіддачі становив у цілому по економіці 1,26, то вже в наступні роки відповідно 1,02; 0,75 і 0,54. У цілому за окремими видами діяльності фондovіддача не характеризується деякою постійністю динаміки. Відзначимо лише те, що в 2010 році (втім, як і в інші роки досліджуваного періоду), максимальна фондovіддача спостерігається по підприємствах, що займаються торгівлею, а також ремонтом автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку.

Для вдосконалення оцінки ефективності використання основних засобів застосуємо показник динаміки, який обчислюється шляхом порівняння коефіцієнтів росту або приросту показників ефективності використання основних засобів. Зробимо розрахунок показників зміни фондovіддачі, використавши в якості вихідних даних розраховані раніше показники (табл. 3). Результати розрахунку ланцюгових індексів зміни фондovіддачі наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Розрахункові значення індексів зміни фондovіддачі основних засобів в Україні у розрізі видів економічної діяльності

	2008	2009	2010
Всього	0,81	0,74	0,72
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	1,13	1,17	1,06
Промисловість	1,11	0,69	1,16
добувна	1,39	0,70	1,39
переробна	1,04	0,60	1,15
виробництво і розподіл електроенергії, газу, води	1,17	1,03	1,13
Будівництво	0,86	0,52	1,11
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1,03	0,80	1,10
Діяльність готелів та ресторанів	1,12	0,84	1,13
Діяльність транспорту та зв'язку	0,48	0,92	0,39
Фінансова діяльність	0,73	0,85	1,38
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	1,27	0,95	1,09
Освіта	1,15	0,95	1,00
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,09	0,98	1,32
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	1,06	0,16	0,86

Таким чином, проведені розрахунки дозволили встановити: за досліджуваній період (2007-2010 рр.) в цілому по економіці України відбувається падіння показника фондівіддачі, що говорить про зниження ефективності використання основних засобів;

кореляційний аналіз між індексами зміни фондівіддачі та індексами зміни вартості реалізованої продукції дали наступний результат: коефіцієнт кореляції $+0,709$; коефіцієнт детермінації $0,503$. Зміна фондівіддачі на $50,3$ відсотка пояснюється зміною вартості реалізованої продукції.

Список літератури:

1. Артюхова І.В. Специфика оценки эффективности использования основных средств на железной дороге / И.В. Артюхова, Е.В. Еременко // Культура народов Причерноморья: Научный журнал. – 2011. – №196. – Том 2. – С. 15-18.

2. Діяльність суб'єктів господарювання: статистичний збірник за 2011 рік / За ред. І.М. Жук. – К.: Держаналітінформ, 2012. – 445 с.

3. Маренич Т.Г. Методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів / Т.Г. Маренич, О.А. Луценко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 127. – Харків: ХНТУСГ. – 2012. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/05.pdf

4. Тітяєв В.І. Шляхи покращення технічного стану основних фондів ЖКГ в контексті проведення реформи галузі / В.І. Тітяєв, О.М. Таряник, Г.В. Біляєва // Комунальне господарство міст. Серія «Економічні науки»: збірник наукових праць. – 2010. – №96. –

5. С. 306-310.

Шабельникова Є.А.

*здобувач кафедри економіки і управління
Донбаського державного технічного університету
м. Алчевськ, Луганська область, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності суб'єктів господарювання України на 2011-2021 рр. згідно законодавству є освоєння нових та розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища. При цьому сучасний стан підприємств, що займаються інноваційною діяльністю характеризується незначною питомою вагою ($16,2\%$) серед усіх промислових суб'єктів господарювання України, обмеженістю взаємодії державного та підприємницького сектору [1]. Тому визначення стану та перспектив розвитку інноваційних процесів, як основи для реалізації положень державної політики, визначає актуальність обраної теми.

На сьогодні розвиток інноваційних процесів є стимулом до підвищення конкурентоспроможності підприємства, галузі, регіонів, тобто до економічного зростання будь-якої держави. У матеріалах всесвітнього економічного форуму [2]